

**STAATSBLAD
VAN DE
REPUBLIC SURINAME**

WET van 5 september 2002, houdende nadere wijziging van het Wetboek van Strafvordering (S.B. 1977 no. 94, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1989 no. 100) in verband met voorzieningen inzake internationale rechtshulp.

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIC SURINAME,

In overweging genomen hebbende, dat - in verband met voorzieningen inzake internationale rechtshulp teneinde beter het hoofd te kunnen bieden aan grensoverschrijdende criminaliteit - het wenselijk is het Wetboek van Strafvordering (S.B. 1977 no. 94, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1989 no. 100) nader te wijzigen;

Heeft, de Staatsraad gehoord, na goedkeuring door De Nationale Assemblée, bekrachtigd de onderstaande wet:

ARTIKEL I

In het Wetboek van Strafvordering (S.B. 1977 no. 94, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1989 no. 100) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- A. Onder plaatsing van het cijfer 1 voor de tekst van artikel 324 wordt in artikel 324 een lid 2 toegevoegd, luidende als volgt:
2. Niet voor het bewijs mogen worden gebezigd bewijsmiddelen, die in het buitenland zijn verkregen, en waarvan de wijze van verkrijging ten bezware van de verdachte in strijd met fundamentele rechtsnormen heeft plaatsgevonden.
- B. Na artikel 466 wordt een nieuw artikel 466a toegevoegd, luidende als volgt:

Artikel 466a

1. Een verzoek om rechtshulp dat namens de Republiek Suriname wordt gericht aan een andere Staat wordt ingediend door de Procureur-Generaal, tenzij bij verdrag anders is bepaald.
2. Behoudens de gevallen, waarin bij verdrag hiervan wordt afgeweken dient een verzoek om rechtshulp de volgende gegevens te bevatten:
- a. de identiteit van de autoriteit die het verzoek doet;
 - b. het onderwerp en de aard van het onderzoek, de vervolging of de procedure waarop het verzoek betrekking heeft, en de naam en de functies van de autoriteit die dit onderzoek, deze vervolging of deze procedure leidt;

- c. een samenvatting van de ter zake dienende feiten, behalve in geval van verzoeken om het betekenen van gerechtelijke stukken;
- d. een beschrijving van de gewenste hulp en bijzonderheden aangaande specifieke procedures die de verzoekende Partij gevolgd wenst te zien;
- e. indien mogelijk, de identiteit, verblijfplaats en nationaliteit van de betrokken personen;
- f. het doel waarvoor om het bewijsmateriaal, de gegevens of het optreden wordt verzocht.

C. In artikel 470 wordt lid 2 vervangen door:

In gevallen waarin het betreft een redelijk verzoek dat niet op een verdrag is gegrond, alsmede in gevallen waarin het toepasselijke verdrag niet tot inwilliging verplicht, wordt aan het verzoek voldaan, tenzij de inwilliging in strijd is met een wettelijk voorschrift.

ARTIKEL II

1. Deze wet treedt in werking met ingang van de dag volgende op die van haar afkondiging.
2. Zij wordt in het Staatsblad van de Republiek Suriname afgekondigd.

3. De Minister van Justitie en Politie is belast met de uitvoering van deze wet.

Gegeven te Paramaribo, de 5e september 2002

R. R. VENETIAAN

Uitgegeven te Paramaribo, de 23ste september 2002,
De Minister van Binnenlandse Zaken,

U. JOELLA – SEWNUNDUN.

WET van 5 SEPTEMBER 2002, houdende nadere wijziging van het Wetboek van Strafvordering (S.B. 1977 no. 94, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1989 no. 100) in verband met voorzieningen inzake internationale rechtshulp.

MEMORIE VAN TOELICHTING

Dat de misdaad in het algemeen en de georganiseerde misdaad in het bijzonder internationale dimensies heeft gekregen mag genoegzaam bekend zijn. Criminaliteit pleegt zich nu eenmaal niets aan te trekken van het bestaan van landsgrenzen, zeker niet wanneer een goede controle aan die grenzen niet of nauwelijks mogelijk is. Dat geldt met name voor de handel in verdovende middelen, omdat bij deze vorm van georganiseerde criminaliteit nationale grenzen al helemaal geen rol spelen en een hoge graad van internationale "samenwerking" is bereikt. Het is daarom van groot belang dat tussen staten goede afspraken worden gemaakt over samenwerking op het terrein van het strafrecht en de strafrechtspleging.

De Regering herinnert er in dit verband nog eens aan dat het imago van ons land onder sterke druk staat, omdat vaststaat dat ons grondgebied sinds enkele jaren een permanente schakel vormt bij doorvoer van drugs. Het inzicht dat staten met een vanuit internationale optiek gezien geïsoleerde criminaliteitsbestrijding geen adequaat strafrechtsbeleid kunnen voeren heeft ertoe geleid dat er in de loop der jaren een uitgebreid stelsel is ontstaan van vormen van interstatelijke coöperatie ter handhaving van strafrechtelijk gesanctioneerde normen. Deze samenwerking kent vele varianten.

Onderscheiden kunnen worden uitlevering van verdachten, overdracht c.q. overname van strafvervolgning, overdracht c.q. overname van de tenuitvoerlegging van (buitenlandse) strafvonnissen en de zogenaamde kleine rechtshulp.

De laatste vorm van samenwerking kan globaal worden omschreven als de verlening door Surinaamse functionarissen van justitie en/of politie van een soort strafprocessuele bijstand op verzoek van buitenlandse autoriteiten ten behoeve van een in hun staat aanhangige strafzaak. Als regel gaat het om het vergaren en overdragen van bewijsmateriaal. Daarnaast kan kleine rechtshulp bijvoorbeeld ook bestaan in het betekenen van buitenlandse dagvaardingen of het aan de autoriteiten in een ander land toezenden van uittreksels uit een documentatieregister. Uit deze voorbeelden moge blijken dat de kleine rechtshulp zo klein nog niet is en dat deze vorm van internationale rechtshulp ingrijpende gevolgen kan hebben voor de verdachte, alsmede grote betekenis voor de mogelijkheid om met succes strafvervolgning in te stellen.

Het gaat dus om een volwaardige vorm van interstatelijke bijstand, die in de praktijk veelvuldig toepassing vindt.

Het Wetboek van Strafvordering bevat een reeks bepalingen over internationale rechtshulp (Boek V, Titel VIII).

Deze regeling, die is geschreven vanuit het perspectief van Suriname als aangezochte staat, behoeft bijstelling. Op grond van het bepaalde in artikel 470 lid 2 dient aan een redelijk verzoek dat op een verdrag is gebaseerd te worden voldaan, tenzij de inwilliging in strijd is met een wettelijk voorschrift. In deze tekst is het woord "niet" weggefallen, waardoor de strekking van de bepaling is ondergraven.

De wetgever is van oordeel dat dit woord dient te worden toegevoegd, teneinde buiten twijfel te stellen dat Suriname kan voldoen aan redelijke verzoeken om internationale rechtshulp die niet op een Verdrag zijn gebaseerd.

Afspraken tussen staten die willen samenwerken op het terrein van het strafrecht en de strafrechtspleging kunnen verschillende vormen aannemen.

De meest gebruikte vorm is die van verdragen. Dit kunnen zowel multilaterale als bilaterale verdragen zijn. Het grote voordeel van het sluiten van verdragen is dat het aan de samenwerking een zekere structuur en voorspelbaarheid geeft.

De Regering is mede daarom van mening dat het sluiten van verdragen op het terrein van de internationale rechtshulp moet worden bevorderd. Daarbij hanteert zij als uitgangspunt dat samenwerking vooral moet worden gezocht met die staten die er grosso modo dezelfde opvattingen als ons land op nahouden over de strafrechtspleging en de positie van de verdachte en/of veroordeelde. Medewerking aan de handhaving en het tot gelding brengen van normen die met de Surinaamse rechtsbeginselen in strijd komen of waarbij een strafrechtelijke reactie misplaatst wordt geacht, zal worden geweigerd.

In de negentiger jaren heeft ons land bilaterale anti-drugsverdragen gesloten met Guyana, Brazilië en Venezuela. Op deze voet is voortgegaan door het aangaan van een overeenkomst tot onderlinge samenwerking en bijstand met de Verenigde Staten van Amerika. Van belang is eveneens het op 20 december 1988 gesloten Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen.

Dit Verdrag bevat een aantal belangrijke voorzieningen op het terrein van de internationale rechtshulp. Op grond van artikel 7 lid 1 verlenen de Partijen bij het Verdrag elkaar de ruimste mate van wederzijdse rechtshulp in onderzoeken, vervolgingen en gerechtelijke procedures met betrekking tot feiten die in overeenstemming met artikel 3, eerste lid, strafbaar zijn gesteld. Uit het tweede lid blijkt dat wederzijdse rechtshulp kan worden verzocht voor de volgende doeleinden:

- a. het afnemen van getuigenissen of verklaringen van personen;
- b. het betekenen van gerechtelijke stukken;
- c. het uitvoeren van huiszoekingen en inbeslagnemingen;
- d. het onderzoeken van voorwerpen en terreinen;
- e. het verstrekken van gegevens en bewijsmateriaal;
- f. het verstrekken van originele exemplaren of gewaarmerkte afschriften van ter zake dienende documenten en dossiers, waaronder begrepen bankdossiers, financiële stukken, ondernemingsbescheiden of commerciële dossiers;
- g. het identificeren of opsporen van opbrengsten, voorwerpen, hulpmiddelen of andere zaken voor het leveren van bewijs.

Boek V Titel VIII van het Wetboek van Strafvordering draagt als opschrift "Internationale rechtshulp". Dit opschrift is enigszins misleidend, want de regeling is uitsluitend geschreven vanuit de optiek van Suriname als aangezochte Staat. De andere optiek, waarin namens ons land om rechtshulp wordt verzocht, komt niet aan bod. Niet wettelijk geregeld is dan ook welke autoriteit gemachtigd is om namens ons land een dergelijk verzoek te richten aan andere Staten. De onduidelijkheid die daardoor ontstaat, kan gevolgen hebben voor het strafproces.

Denkbaar is immers dat van de zijde van de verdediging wordt geopperd dat degene van wie het verzoek is uitgegaan daartoe niet bevoegd was, en dat dientengevolge bewijsmateriaal dat op basis van het verzoek in het buitenland is vergaard en dat al dan niet door het toepassen van dwangmiddelen is verkregen, als zijnde onrechtmatig verkregen, terzijde moet worden geschoven.

De wetgever acht het wenselijk aan de geschetste onduidelijkheid een einde te maken, door in de wet een bepaling op te nemen die voorschrijft welke autoriteit namens ons land een verzoek om rechtshulp kan doen uitgaan. Het meest voor de hand ligt om deze bevoegdheid toe te kennen aan de Procureur-Generaal, die immers op grond van het bepaalde in artikel 3 Wetboek van Strafvordering waakt voor de richtige vervolging van de strafbare feiten. Voorgesteld wordt om een en ander in een nieuw artikel 466a, lid 1, Wetboek van Strafvordering tot uitdrukking te brengen.

Een dergelijk verzoek zal specifieke informatie moeten verschaffen over het onderzoek en de hulp die van de aangezochte Staat wordt gevraagd. Artikel 7 lid 10 van het Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen van 20 december 1988 bepaalt hieromtrent dat het verzoek omvat:

- a. de identiteit van de autoriteit die het verzoek doet;
- b. het onderwerp en de aard van het onderzoek, de vervolging of de procedure waarop het verzoek betrekking heeft, en de naam en de functies van de autoriteit die dit onderzoek, deze vervolging of deze procedure leidt;
- c. een samenvatting van de ter zake dienende feiten, behalve in geval van verzoeken om het betekenen van gerechtelijke stukken;

- d. een beschrijving van de gewenste hulp en bijzonderheden aangaande specifieke procedures die de verzoekende Partij gevolgd wenst te zien;
- e. indien mogelijk, de identiteit, verblijfplaats en nationaliteit van de betrokken personen;
- f. het doel waarvoor om het bewijsmateriaal, de gegevens of het optreden wordt verzocht.

Deze gegevens dienen op grond van het voorgestelde tweede lid van artikel 466a Wetboek van Strafvordering in beginsel bij elk verzoek om rechtshulp dat van ons land uitgaat te worden aangehouden. Slechts indien in een Verdrag inzake internationale rechtshulp anders wordt bepaald, kan van deze procedurele voorzieningen worden afgeweken.

Indien op verzoek van ons land door de autoriteiten van een andere Staat processen-verbaal en andere schriftelijke bescheiden worden opgemaakt, rijst de vraag of dat materiaal voor het bewijs mag worden gebezigd.

De wetgever is van mening dat die vraag niet met een ongeclausuleerd ja of nee kan worden beantwoord. Artikel 325 Wetboek van Strafvordering geeft een limitatieve opsomming van de wettige bewijsmiddelen. Als zodanig worden genoemd: (1) de eigen waarneming van de rechter, (2) verklaringen van de verdachte, (3) verklaringen van een getuige, (4) verklaringen van een deskundige, en (5) schriftelijke bescheiden. Op grond van artikel 330 lid 1 sub 2 Wetboek van Strafvordering dient onder schriftelijke bescheiden te worden begrepen processen-verbaal en andere geschriften in de wettelijke vorm opgemaakt door colleges en personen, die daartoe bevoegd zijn, en behelzende hun mededeling van feiten of omstandigheden door hen zelf waargenomen of ondervonden.

In sub 4 van dit artikellid worden ook verslagen van deskundigen behelzende hun gevoelen betreffende hetgeen hun wetenschap hen leert omtrent datgene wat aan hun oordeel is onderworpen tot de schriftelijke bescheiden gerekend. Nergens wordt vermeld dat bewijsmiddelen die in het buitenland zijn verkregen niet wettig zouden kunnen zijn.

Maatstaf voor de onrechtmatigheid van in het buitenland verkregen bewijsmiddelen dient naar de mening van de wetgever te zijn of de bewijsmiddelen in strijd met belangrijke nationale rechtsnormen zijn verkregen.

Dit is in het voorgestelde tweede lid van artikel 324 Wetboek van Strafvordering tot uitdrukking gebracht. Op deze wijze wordt bijvoorbeeld voorkomen, dat mensen die in ons land anders zouden zijn vrijgesproken, toch veroordeeld worden, omdat de rechter van het anders "besmet" bewijsmateriaal gebruik heeft kunnen maken. Indien namelijk de standaard van het buitenland beslissend zou worden geacht, schuilt daarin het risico dat er door het toepasselijk worden van vreemde stelsels met een lager rechtsniveau inflatie van het eigen rechtssysteem zou kunnen ontstaan.

Tegen die achtergrond dient in de eerste plaats te worden vastgesteld of de wijze van bewijsverkrijging, die niet overeenkomstig de hier te lande geldende rechtsnormen heeft plaatsgevonden, een nadeel voor de verdachte oplevert. Wanneer in een ander land de verdachte grotere bescherming is geboden bij de totstandkoming van het bewijs dan hier te lande het geval zou zijn geweest, kan op de onwettigheid daarvan niet met succes een beroep worden gedaan. Het criterium is dan ook niet of de bewijsverkrijging in het buitenland al dan niet overeenkomstig de daar geldende normen is geschied, maar of die bewijsgaring zodanig in strijd is gekomen met onze nationale rechtsorde dat de verdachte daardoor in een nadeliger positie is gekomen dan wanneer er geen strijdigheid zou zijn geweest.

Het spreekt voor zich dat het daarbij om fundamentele afwijkingen moet gaan. Puur technische verschillen, te denken ware aan de wijze waarop het scheikundig onderzoek met betrekking tot verdovende middelen is ingericht, mogen niet beslissend zijn.

De wetgever wijst er in dit verband nog op dat artikel 7 lid 13 van het Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen van 20 december 1988 stipuleert dat de verzoekende Partij gegevens of bewijsmateriaal door de aangezochte Partij verstrekt niet dient over te dragen of te gebruiken voor andere dan in het verzoek vermelde onderzoeken, vervolgingen of procedures, zonder voorafgaande toestemming van de aangezochte Partij. Schending van deze regel kan leiden tot uitsluiting van het bewijsmateriaal.

Paramaribo, 1 augustus 2002,

R. R. VENETIAAN.